

KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALAR BILAN ISHLASHDA PSIXOLOGLARNING VAZIFALARI.

Korshubayeva Ra'no Xazratkulovna

O'zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti,

Psixologiya kafedrası assistenti

Annotatsiya: Kichik maktab yoshidagi bolalar bilan ishlashda psixologlarning vazifalari juda muhim va ko'p jihatdan murakkabdir. Ushbu yoshdagi bolalar o'z hissiy, ijtimoiy va kognitiv rivojlanish jarayonlarida turli qiyinchiliklarga duch keladilar. Psixologlar ushbu jarayonlarni to'g'ri yo'naltirish va bolalarning sog'lom rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydilar. Kichik maktab yoshidagi bolalar ko'pincha o'z his-tuyg'ularini ifodalashda qiyinchiliklarga duch keladilar va psixologlar ularga yordam berish orqali muammolarni hal qilishga yordam beradilar. Ushbu tezisda kichik maktab yoshidagi bolalar bilan ishlashda psixologlarning vazifalari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: kichik maktab yoshidagi bolalar, aqliy rivojlanish, his-tuyg'ular, baholash, psixologlar, munosabatlar, muammolar.

Psixologlarning birinchi vazifasi bolalarning hissiy holatini aniqlash va baholashdir. Kichik maktab yoshidagi bolalar ko'pincha o'z his-tuyg'ularini ifodalashda qiyinchiliklarga duch keladilar. Bu yoshda bolalar o'z his-tuyg'ularini tushunish va ularni to'g'ri ifodalashni o'rganishlari kerak. Psixologlar bolalarga o'z his-tuyg'ularini ifodalashni o'rgatish orqali muammolarni hal qilishga yordam beradilar. Hissiy rivojlanish jarayonida bolalar o'zlarini anglashni va boshqalar bilan o'zaro munosabatlarni o'rganishadi. Psixologlar bolalarning hissiy holatini baholashda turli xil metodlardan foydalanadilar, masalan, suhbatlar, o'yinlar va ijodiy faoliyatlar. Bu jarayon bolalarning o'z his-tuyg'ularini tushunishiga va ularni ifodalashga yordam beradi. Ijtimoiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashda psixologlar faol ishtirok etadilar.

Bolalar do'stlar bilan o'zaro munosabatlar o'rnatish va ijtimoiy qoidalarini o'rganish jarayonida qiyinchiliklarga duch keladilar. Psixologlar bolalarga ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam berish, ularni do'stlik, hamkorlik va o'zaro hurmat kabi asosiy qadriyatlarni o'rgatish orqali ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatli bo'lishlariga yordam beradilar. Psixologlar bolalar o'rtasida ijtimoiy o'zaro munosabatlarni rivojlantirish uchun guruhli faoliyatlar va o'yinlarni tashkil etadilar. Bu jarayon bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Kognitiv rivojlanishni qo'llab-quvvatlashda psixologlar muhim rol o'ynaydilar. Kichik maktab yoshidagi bolalar yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish jarayonida turli xil qiyinchiliklarga duch keladilar. Psixologlar ularning o'qish va o'rganish jarayonlarini yaxshilash uchun turli xil metod va strategiyalarni ishlab chiqadilar. Bu metodlar bolalarning diqqatini jamlash, xotira va mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Psixologlar bolalarga o'qish jarayonida qiyinchiliklarga duch kelganda yordam berish, ularni motivatsiya qilish va o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradilar. Bolalarning o'z-o'zini baholash va o'ziga bo'lgan ishonchlarini oshirishda psixologlar yordam beradilar. Kichik maktab yoshidagi bolalar o'zlarini baholash jarayonida ko'pincha noaniqlik va qo'rquv his qiladilar. Psixologlar ularga o'z qobiliyatlarini tushunishda va o'zlariga ishonch hosil qilishda yordam berish orqali ularning o'z-o'zini baholashini yaxshilashga yordam beradilar. Bu jarayon bolalarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun juda muhimdir. Psixologlar bolalar bilan ishlashda ularning yutuqlarini e'tirof etish va ularni rag'batlantirish orqali o'ziga bo'lgan ishonchlarini oshirishga intiladilar.

Psixologlar bolalar bilan ishlashda stress va xavotirlarni boshqarishda yordam beradilar. Kichik maktab yoshidagi bolalar ko'pincha o'qish, do'stlar bilan munosabatlar va oilaviy muammolar kabi turli xil stress manbalariga duch keladilar. Psixologlar ularga stressni boshqarish va xavotirlarni kamaytirish bo'yicha strategiyalarni o'rgatish orqali bolalarning ruhiy salomatligini yaxshilashga yordam beradilar. Stressni

boshqarish usullari, masalan, nafas olish mashqlari, meditatsiya va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, bolalarga o'z hissiyotlarini nazorat qilishda yordam beradi.

Psixologlar bolalar va ularning oilalari bilan ishlashda muhim rol o'ynaydilar. Oila bolalarning rivojlanishida asosiy omil hisoblanadi, shuning uchun psixologlar ota-onalar bilan hamkorlik qilishda va ularga bolalarining hissiy va ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda yordam beradilar. Ota-onalarga bolalarining ehtiyojlarini tushunish va ularni to'g'ri yo'naltirishda yordam berish orqali psixologlar oilaviy muhitni yaxshilashga hissa qo'shadilar. Ota-onalar uchun treninglar va seminarlar tashkil etish orqali psixologlar ularga bolalarining rivojlanish jarayonida qanday yordam berishlari mumkinligini o'rgatadilar.

Psixologlar bolalar bilan ishlashda o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy ravishda yangilab boradilar. Ular zamonaviy tadqiqotlar va metodologiyalarni o'rganish orqali bolalar bilan ishlashda yanada samarali bo'lishga intiladilar. Ular professional rivojlanish va treninglar orqali o'z bilimlarini kengaytirish va yangi yondashuvlarni o'zlashtirishga harakat qiladilar. Bu jarayon psixologlarning bolalar bilan ishlashda yanada samarali bo'lishlariga yordam beradi va ularning professional o'sishini ta'minlaydi. Psixologlar kichik maktab yoshidagi bolalar bilan ishlashda o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga harakat qiladilar. Ular o'qituvchilar, ota-onalar va boshqa mutaxassislar bilan hamkorlikda bolalarining ehtiyojlarini aniqlash va ularga yordam berish uchun birgalikda ishlaydilar. Bu jarayon bolalarning rivojlanishida yaxshiroq natijalarga erishishga yordam beradi. Psixologlar bolalar bilan ishlashda o'zaro hamkorlikni rivojlantirish orqali ularga yanada kengroq yordam berish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Xulosa:

Kichik maktab yoshidagi bolalar bilan ishlashda psixologlarning vazifalari ko'p qirrali va murakkab bo'lib, ularning asosiy maqsadi bolalarning sog'lom rivojlanishini ta'minlashdir. Psixologlar bolalarining hissiy, ijtimoiy va kognitiv rivojlanishini qo'llab-

quvvatlash, stress va xavotirlarni boshqarishga yordam berish, oilalar bilan hamkorlik qilish va o'z bilim va ko'nikmalarini yangilab borish orqali bolalarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun asos bo'lib xizmat qiladilar. Ularning vazifalari bolalarning hayotida muhim o'rin tutadi va ularni hayotda o'z o'rnini topishga yordam beradi. Bolalar uchun sog'lom va qulay muhit yaratish orqali psixologlar ularning rivojlanishiga hissa qo'shadilar va ularni hayotda muvaffaqiyatli bo'lishlariga yo'l ochadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonova, N. (2020). "Bolalar psixologiyasi: nazariy va amaliy asoslar". Toshkent: O'qituvchi.
2. Asqarov, S. (2019). "Kichik maktab yoshidagi bolalar bilan ishlash metodikasi". Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
3. Karimova, M. (2021). "Ota-onalar va psixologlar o'rtasidagi hamkorlik". Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Murodov, A. (2022). "Bolalar psixologiyasida innovatsion yondashuvlar". Toshkent: Fan va texnologiya.
5. Nurmatova, D. (2023). "Kichik maktab yoshidagi bolalarning hissiy rivojlanishi". Andijon: Andijon davlat universiteti.
6. Qodirova, L. (2021). "Bolalar bilan ishlashda psixologik usullar". Namangan: Namangan davlat universiteti.
7. Xolmatova, S. (2020). "Psixologiya va ta'lim: nazariy va amaliy jihatlar". Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti.